

❖ PRVÁ KAPITOLA ❖

September 1939

Leto ešte pretrvávalo, ale v to ráno bol vzduch svieži a jeseň už klopala na dvere, keď sa Elise LeClairová ponáhľala na západné predmestie Paríža. Zvyčajne mala leto rada a chcela, aby trvalo večne, ale tento rok bol iný, pretože už o štyri mesiace bude mať dieťa a všetko sa zmení. Muselo to tak byť, alebo nie? Objala si brucho a vkĺzla do náručia tienistého Boulonského lesíka.

Gaštany, duby a cédre sa nad ňou klenuli ako baldachýn, ktorý postupne zatienil slnko, a ona sa vydala najprv po jednej kľukatej cestičke, potom po druhej a postupne čoraz hlbšie do parku. Nad celým Parížom sa rozprestierala tá istá obloha, ale tu, ukrytá pod korunami stromov, bola Elise jednoducho sama sebou, nebola ženou vymedzenou svojou štvrtou, postavením ani manželom.

Keď sa pred štyrmi rokmi vydávala za Oliviera, neuvedomovala si, že čím dlhšie bude stáť po jeho boku, tým sa stane

neviditeľnejšou. Zoznámili sa v New Yorku začiatkom roka 1935 a jeho talent ju ihneď ohromil – ťahmi štetca vytváral obrazy, o ktorých väčšina umelcov len snívala. Mal dvadsaťdeväť rokov, ona dvadsaťtri a bol to rok, keď sa o ňom prvýkrát písalo v časopisoch. *Art Digest* ho nazval „ďalším veľkým umelcom pochádzajúcim z Európy“, *Collier's* ho opísal ako „Picassov štetec s výzorom Clarka Gabla“ a dokonca aj *New York Times* ho vyhlásili za „Moneta novej doby“, čo nebolo celkom presné, lebo jeho štýl sa vôbec nepodobal na štýl francúzskeho majstra, ale pointa bola jasná. Bol to prípitok celého umeleckého sveta, a keď Olivier obrátil svoj pohľad na Elise, nedokázala odvrátiť zrak.

Aj ona bola umelkyňa, alebo skôr ňou chcela byť. Rada kreslila, rada maľovala, ale jej skutočným médium bolo sochárstvo. Rodičia jej zomreli, keď mala devätnásť rokov, nechali ju stratenú, unášanú vírom sveta a Olivier jej ponúkol záchranný čln do iného života. Bol to vlastne on, kto jej ako prvý predstavil drevo ako alternatívu k hline. Povedal jej, že pomocou kladivka a dláta sa môže zbaviť svojho žiaľu, a mal pravdu. Keď ju po dvoch mesiacoch požiadal o ruku, jej reakciou bola vďačnosť zmiešaná s nevierou – Olivier LeClair si ju chce vziať?

Až v nasledujúcich rokoch si uvedomila, že manželstvo má byť partnerstvom, nie modloslužbou, a ako postupne spoznávala Oliviera, ktorého svet nepoznal – toho, ktorý chrápal v spánku, pil priveľa whisky a zúrivo rozrezával plátna, keď sa obrazy v jeho hlave nezhodovali s tými, ktoré namaľoval –, začal sa zosúvať zo svojho piedestálu. Časom si ho však zamilovala pre tú temnotu rovnako ako pre svetlo, ktoré z neho niekedy vyžarovalo a zatienilo všetko ostatné na jeho obežnej dráhe.

Problém bol v tom, že Olivier akoby nechcel nijakého partnera. Predtým si myslela, že v nej vidí prirodzený talent,

umelecké oko. Ale teraz, s odstupom času, sa zdalo, že chcel iba kvalifikovaného prívrženca. A tak sa život v ich byte stal napätejším, jeho kritika jej rezbárskych diel častejšia, jeho mračenie sa na jej prácu zjavnejšie. Dokonca aj teraz, keď jej pod srdcom rástlo jeho dieťa a menilo jej podobu zvnútra, cítila sa v manželstve s ním ako zovretá v korzete, dusila sa pre nedostatok kyslíka, ktorý jej zostával v ich veľkom byte na šiestom poschodí *seizième arrondissement*.

Preto musela chodiť, a aj to často robila, do rozľahlého parku, ktorý sa rozprestieral na západnom predmestí Paríža. Tu, kde ju nikto nepoznal ako manželku Oliviera LeClaira, cítila, ako sa jej postupne uvoľňujú šnúrky korzetu. Vníkala, ako sa jej chvejú končeky prstov, pripravené opäť vyrezávať. Len čo však prešla dverami ich bytu, mravčenie prestalo, tvorivý duch v nej ustúpil.

Dieťa by však malo všetko zmeniť. Hoci tehotenstvo nebolo plánované, Olivier prijal tú správu so zápalom, aký Elise nečakala. „Ach, Elise, náš syn bude dokonalý,“ povedal, keď mu oznámila novinu, a oči sa mu leskli od slz. „Najlepšie časti teba a mňa. Nieкто, kto bude pokračovať v našom dedičstve.“

Sťažka sa posadila na lavičku vedľa jedného z vychádzkových chodníkov. Kĺby ju boleli viac ako zvyčajne. Dieťa sa posunulo nižšie a tlačilo ju do panvovej kosti. Zohla sa, aby si z kabelky vytiahla skicár a pastelku Conté, a keď sa narovнала, náhle pocítila ostré, bolestivé bodnutie v pravom boku, pod hrudným košom, ktoré však rovnako rýchlo zmizlo. Zhlboka sa nadýchla a začala skicovať červienku na konári nad sebou, ktorá si usilovne stavala hniezdo a vôbec si ju nevšímala.

Jej náčrty vždy vyzerali trochu bláznivo, dokonca aj pre ňu, lebo sa nesnažila preniesť na papier presné obrazy. Naopak,

kresby mali zachytiť zložitosť uhlov, kriviek, pohybu, aby ne-skôr mohla tie isté tvary nájsť v dreve. Keď obkresľovala pravé krídlo vtáčika, už si predstavovala, ako sa jej pod prstami odlupujú drevené hoblinky. Vták sa otočil, poukladal zopár konárikov pod iným uhlom a Elise rukou sledovala prudké, trhavé pohyby jeho krku, ktorý sa skracoval a predlžoval.

Deň sa pomaly rozjasňoval a ona strácala pojem o čase. Skicovala zobák vtáka, jeho zvedavé oči. A keď vták odletel – ako napokon vedela, že sa stane –, našla si iného a obrátila stránku skicára, aby sa opäť zaoberala jemným perím krídel a spôsobom, ako boli zložené na jeho pružnom tele. Vtom sa aj on vzniesol, pozrel sa na ňu, kým vzlietol, a ona sa s očakávaním zahľadela do svojho skicára. Určite mala dosť námetov na ďalšiu prácu.

No namiesto vydarených vtáčích náčrtov, ktoré očakávala, jej stránku zaplňala zlostná spleť čiar a kriviek. Chvíľu na ňu neveriacky hľadela, potom ju vytrhla zo skicára, stočila do kľbka a s tlmeným výkrikom frustrácie ju skrčila. Naklonila sa dopredu a pritlačila si čelo na zovreté päste. Ako je možné, že všetko, čo v tých dňoch urobila, dopadlo zle?

Prudko sa postavila, pulz sa jej zrýchlil. Nemohla už takto ďalej pokračovať – chodiť na dlhé prechádzky, ktoré nikam nevedú, vracat sa domov so zmätenými myšlienkami, s rukami stále nečinnými. Keď odstúpila krok od lavičky, zrazu sa jej vrátila bolesť v strede tela, tentoraz dosť ostrá na to, aby ju prinútila zalapať po dychu, a po zdvojnásobení bolesti zapotácať sa. Načiahla sa za lavičkou, aby sa udržala, ale minula ju, ruka jej zbytočne preťala vzduch a ona padla na kolená.

„*Madame?*“ ozval sa ženský hlas odniekiaľ zblízka, ale Elise ho pre zvonenie v ušiach takmer nepočula.

„Dieťa,“ podarilo sa jej vysloviť. Vzápätí pri nej stála žena, ktorá ju chytila za lakeť, aby jej pomohla vstať, a svet sa opäť zaostril.

„*Madame?*“ zopakovala žena so zjavným znepokojením v hlase. „Ste v poriadku?“

Elise, už aj tak v rozpakoch, niekoľkokrát zažmurkala a pokúsila sa o zdvorilý úsmev. „Ach, som v poriadku, naozaj som v poriadku,“ odpovedala. „Len sa mi trochu zakrútila hlava.“

Žena ju stále držala za ruku, keď sa Elise na ňu prvýkrát sústredene zadívala. Boli približne v rovnakom veku a tvár tej ženy, hoci zvrátená obavami, bola krásna, s ostrými, úzkymi črtami, aké Olivier rád maľoval, ústa mala malé, pery pekne vykrojené a oči bridlicovo sivé ako Seina pred búrkou.

„*Maman?*“ začula Elise spoza ženinho chrbta, a keď sa nahla, uvidela asi štvorročného chlapčeka s gaštanovými kučermami. Stál tam v modrých šortkách a naškrobenej bavlnenej košielke a rukou zvieral rúčku kočíka, v ktorom sedel menší chlapec v rovnakom oblečení a s rovnakými prstienkami vlasov.

„Ach jaj,“ zalomila Elise ruky, pričom sa zasmiala a odtiahla sa od ženy, hoci sa stále cítila neisto. „Vystrašila som vaše deti. To ma veľmi mrzí.“

„Nemáte sa za čo ospravedlňovať, madam,“ povedala žena a zľahka sa usmiala, keď sa obrátila k svojim synom. „Všetko je v poriadku, moji zlatí.“

„Ale kto je tá pani?“ spýtal sa starší chlapec a s obavami sa pozrel na Elise.

„Volám sa Elise LeClairová,“ odpovedala Elise s úsmevom, o ktorom dúfala, že chlapča upokojí. Potom sa pozrela na matku detí a dodala: „A naozaj som úplne v poriadku.“

„Juliette Foulonová,“ predstavila sa žena, ale netvárila sa presvedčene. „Tak môžeme ísť, madam LeClairová?“

„Ísť?“

„Samozrejme k lekárovi, madam LeClairová.“

„Aha.“ Olivier by si robil starosti, keby sa čoskoro nevrátila do bytu. Už teraz sa zdržala vonku dlhšie, ako mala v úmysle. „To je od vás veľmi milé, ale nie, ďakujem. Musím sa vrátiť domov, chápete.“

Pani Foulonová o krok ustúpila a až vtedy si Elise všimla jej vyduté brucho, o niečo väčšie ako jej vlastné. Aj ona čakala dieťa. „Môžem vám zavolať taxík, no až keď sa na vás pozrie lekár,“ povedala pokojne. „Ale...“ Žene sa čosi mihlo v očiach. „Nemohla by som žiť sama so sebou, keby som dopustila, aby sa vám niečo stalo. Kedy má prísť na svet vaše dieťa?“

Elise zaváhala. „Doktor hovorí, že v januári. A vaše?“

Pani Foulonovej sa rozžiarili oči. „Tiež v januári! Myslím si, že tentoraz to bude dievčatko, cítim to. Ktovie, možno vaše a moje dieťa budú kamarátky. Poďme, môj obchod je blízko parku. Ak budete potrebovať oporu, môžete sa oprieť o kočík.“ Vzápätí viedla Elise preč od lavičky a Elise na svoje prekvapenie zistila, že sa jej uľavilo, keď ju tá pani podopierala.

„Ak vám to neprekáža,“ povedala Elise. „Nechcem vám byť na ťarchu.“

„Vôbec nie ste na ťarchu. Naozaj na tom trvám. A teraz poďte, chlapi,“ obrátila sa pani Foulonová k svojim deťom. Starší klusal za matkou, mladší natiahol krk, aby si z kočíka obzrel Elise, akoby ju pohľadom provokoval, aby neposlúchla. „Madam LeClairovú berieme so sebou domov,“ dodala.